

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Kmetijski tečaji po deželi.

Z dobrim poukom se je zaneslo že mnogo napredka v našo deželo. Opozarjam n. pr. le na obnovitev naših vinogradov, ki se je zvršila navsezadnje vendar le z dobrim poukom, ki so ga dajali naši veščaki. In tako kakor v vinogradništvu se je doseglo mnogo dobrega tudi v živinoreji, poljedelstvu itd.

Še več kakor pri nas se je doseglo s podukom po drugih deželah. Za izgled navajam n. pr. Dansko deželo. To pa zaradi tega, ker so tamkaj kmetje bolj ukaželjni in bolj zavedni kakor pri nas. Tam se ob nedeljah redno shajajo po društvenih prostorih, kjer se poučujejo o vsem, kar prinese kmetijski listi med tednom. Tam je zanimanje vsesplošno in od tod tudi ta lep napredek, ki ga opazujemo v tej deželi. In slično ugodne razmere najdemo v Švici in po drugih naprednih deželah. Povsod kjer se kmetje radi shajajo h gospodarskim razgovorom, povsod tam se širi napredek, povsod tam je kmetijstvo na višji stopinji kakor pri nas.

Pri nas se je sicer že marsikaj na bolje obrnilo, in slep bi moral biti, kdor bi tega ne opazil. Vendar smo še v marsičem nazaj za drugimi dežalami. Ne zaradi neugodnih krajevnih razmer, saj naša zemlja in naše podnebje sta ugodna za kmetijstvo! Zaostali smo pa, ker smo premalo prebujeni, premalo zavedni in ker se premalo zanimamo za kmetijski napredek in za kmetijski pouk, ki sta tesno spojena. Ako bi se pri nas tako zanimali za kmetijski pouk kakor se zanimajo po drugih deželah, potem bi tudi pri nas kmetijstvo bolj napredovalo.

Deželni odbor kranjski priredi letošnjo zimo 15 kmetijskih tečajev po raznih delih naše dežele. Tudi na Dolenjskem se priredi šest takih tečajev. Prirede se sedaj po zimi, ko ima kmet več časa in največ prilike za obisk takih tečajev.

Naša naloga je, da se teh tečajev zvesto in polnoštevilno udeležujemo! Pustimo tisto malobrižnost na stran, ki se nam rada očita, in pokažimo z obilno udeležbo, da se prav živo zanimamo za izboljšanje kmetijstva in za naš napredek.

—r—

Podpore za povzdigo naše živinoreje.

Za povzdigo živinoreje je dovolila vlada 54 milijonov kron. To je lepa podpora, ki bo obrodila mnogo dobrega sadu, ako se bo prav razdelila in prav porabila. Tudi Dolenjci bomo deležni te podpore, saj smo je bolj potrebni kakor so jo po drugih krajih. Dobili jo bomo pa le v tem slučaju v pravi meri, ako bomo zavedni in ako

se bomo skupno pogajali za napredek naše živinoreje in za podporo, ki je v ta namen dovoljena.

Posameznik ne bo dobil nič! Vse kaže, da se bo ministrstvo najbolj oziralo na prošnje živinorejskih zadrug in da bodo te zadruge največ dosegle. In to je tudi prav! V živinoreji je toliko skupnih zadev, in naj se gre za rejo plemenjakov, za izboljšanje pašnikov ali pa za kaj drugega, da je res treba skupnega nastopanja in vzajemnega dela naših živinorejcev. In prav v živinorejskih zadrukah ima vlada najboljšo zagotovilo, da se bodo podpore prav porabile. Po nekaterih krajih so se take zadruge že ustanovile, po drugih krajih jih bo treba pa snovati, da pridemo tudi pri nas do tiste podpore, ki smo je potrebni, ako naj naša živinoreja vspešno napreduje.

Podpora 54 milijonov kron se pa ne razdeli hkrati, ampak na dobo 9 let, t. j. na dobo trgovinskih pogodb, tako da pride vsako leto po 6 milijonov kron na vrsto.

Od teh 6 milijonov kron se ima porabiti 1 milijon za boljšo preskrbo večjih mest z mesom, potem za uredbo sejmišč doma in v inozemstvu in za izvoz živine. Zlasti na Dunaju se ima vpeljati na živinskem trgu posredovalnica za prodajo živine, tako da se bo lahko brez prekupcev živina tja prodajala, kar bo važno za razne zadruge, ki se snujejo po deželi.

Ostalih 5 milijonov pa se porabi za povzdigo živinoreje in sicer za nakup boljših plemen, za živinorejske zadruge, za nakup krmil in umetnih gnojil, za živinske hleve, za izboljšanje pašnikov. Ker se ima ta podpora razdeliti po številu glav, bo dobila naša kranjska dežela na leto 133.442 K. Pri tej razdelitvi ne pride v poštev samo goveja živina, ampak tudi prasiči in se je ves račun sestavil tako, da pridejo po trije prasiči za eno odraslo goved in po 2 mladi govedu za eno odraslo.

Podpore bo delilo poljedelsko ministrstvo dogovorno z deželnim odborom. Sedaj je prilika ugodna, da storimo tudi pri nas kaj več za živinorejo! Treba pa je, da smo pripravljeni za to delo! Zato nujno opozarjamo naše živinorejce na te podpore in jih prosimo, da ne drže rok križem, ampak da se združujejo in da združnim potom prihajajo s svojimi prošnjami na dan. Živinoreja naj se smoterno pospešuje, zato pa treba skupnega in vzajemnega dela! Lotimo se ga! Čas je ugoden za to! -r-



Politični pregled.

Državni zbor je 23. decembra začel božične počitnice. Najnujše državne potrebe so odkazane odsekom, v katerih se bodo deloma tudi med počitnicami obravnavale.

V gosposko zbornico je cesar poklical 6 dednih in 24 dosmrtnih članov. Za naše kraje je pomenljivo samo imenovanje tajnega svetnika grofa Antona Pace, bivšega deželnega predsednika v Bukovini. Rodom je Dolenjec, ker je njegova rodbina

bivala na veleposestvu v gradu Gallenstein pri Sv. Križu pri Litiji. Sloveščine je popolnoma zmožen in je še kot dijak prav dobro ponemčil nekaj poezij Prešernovih.

Položaj se je v toliko zboljšal, da se tekom tega meseca dovrše posvetovanja o preosnovi ministrstva — Slovanom v prilog. Zato bodo vsi načelniki večjih slovanskih strank obravnavali z ministrskim predsednikom. „Slovenski klub“ zastopa načelnik dr. Šusteršič.

Proces hrvatsko-srbske koalicije proti Reichsposti in dr. Friedjungu na Dunaju je dokazal, da so bile listine potvarjene in da hrvatskih poslancev ne morejo dolžiti kakih veleizdajniških zarot s Srbi. Avstrijska diplomacija je v tem slučaju sedla na stavljenе limanice. Prepričala se je lahko, da njeno postopanje z avstrijskimi jugoslovanskimi narodi ni bilo pravilno. Naj bi se bodoče dobrohotno vladalo našim južnim bratom, ki so ob Adriji zvesti varhi in prava zaslomba Avstriji. — Upati je, da tudi hrvatski politiki krenejo na nova pota ter boljše nego dozdej čuvajo avtonomijo svoje tako važne troedne kraljevine. Bere se, da so že šteti dnevi sedanjega bana Raucha, na vidiku se prikazuje prejšnji ban grof Pejačević.

Večina deželnih zborov je začela svoja zasedanja po božičnih praznikih, da so še pred novim letom odobrili vsaj začasne proračune in najnujnejše zadeve.

Kranjski deželni zbor je to storil dne 28. decembra v svoji 17. seji. Deželni odbornik dr. Lampe je poročal o oproščenju osebne dohodnine od doklad. Po državnem zakonu bi smela dežela naložiti 10% svojih doklad, a te bi znašale 58.900 K. A s tem bi pa zgubili pravico do državnega prispevka iz osebne dohodnine v znesku 202.000 K. Po vladni predlogi v drž. zboru bodo predkazi kranjski deželi iz drž. blagajne znašali za l. 1910 1.140.000 K, za l. 1911 pa 2.054.000 ter z leti potem rasli. — Umevno je, da je zbornica pritrdila predlogu, naj se osebna dohodnina oprosti deželnih doklad. Ob enem se pooblašča tudi deželni odbor, da sme v zmislu postave nekoliko spremeniti besedilo tega zakona v sporazumu z deželno vlado, preden se odpošlje v Najvišje potrjenje.

Na to zbornica odobri začasni proračun.

Na predlog poslanca dr. Šusteršiča se sklene, da se reši začasni proračun brez odsekov.

Poročevalec dr. E. Lampe izvaja, da deželni odbor ne predlaga nikakega zvišanja doklad. Predlaga sledeče besedilo: „I. V pokritje primanjkljajev pri deželnem zakladu naj se pobirajo od 1. januarja 1910 do onega časa, ko se deželnega zaklada proračun za leto 1910 definitivno ustanovi, sledeče deželne priklade:

1. 40% doklada na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa;
2. samostojna deželna naklada od porabljenega piva po 2 K od hektolitra;
3. 40% doklada na vse direktne davke, izvzemši osebni dohodninski davek krošnjarjev.

Iz predloga se razvidi, da ostanemo pri dosedanjih dokladah. Četudi izkazuje deželni proračun za l. 1910. precejšen primanjkljaj, nočemo zvišati bremen. Čakati moramo na uspeh saniranja deželnih financ po državi.

Celotni proračun za leto 1910 pa se nakaže finančnemu odseku, ki ga naj obravnava in poroča zbornici.

V tajni seji je bil imenovan za stavbenega svetnika strokovnjak v vodnih zgradbah g. Geilhofer.

Proti nameravanemu novemu vinskemu davku predlaga dež. poslanec Hladnik resolucije, da deželni zbor odločno zoper njega protestuje in naj dež. glavar nemudoma sklep naznani ministrstvu. Zborovanje se nadaljuje po Sv. treh kraljih ta teden.

Proračun izkazuje potrebščin 4.849.128 K, a pokritja le 1.420.176 K, primanjkljaj bo treba pokriti z deželnimi dokladami.

V goriškem deželnem zboru so narprej dovolili začasni proračun. Druga seja je bila zelo viharna, ko se je obravnavalo o potrjenju volitev. Volitve laških poslancev so bile vse potrjene. A volitve 3 poslancev v slovenskem veleposestvu so ovržene radi nezakonitega postopanja volilne komisije. Vsled poročila deželnega odbora — referent dr. Gregorčič — ni noben kandidat dobil absolutne večine. Ostala dva liberalna poslanca dr. Gregorin in A. Gaberšček sta kakor v nekak protest odložila mandata, tako da zdaj liberalna slovenska stranka (5 poslancev) v zboru ni zastopana. — V deželni odbor sta izvoljena od slovenske ljudske stranke poslanca dr. Gregorčič in prof. Berbuč, namestnika pa posl. dr. Stepančič in M. Zega. — Liberalci sklicujejo zdaj protestne shode ter z ogorčenjem napadajo S. L. S. A na podlagi volilnih

zapisnikov se je zbornica morala izreči zoper nezakonitosti. — Če se očita nadalje, da so se potrdile volitve iz trgovske zbornice, omenja poročilo, da se je volitev pravilno izvršila. Deželni zbor v tem slučaju ni preiskaval pravilnosti dopolnilnih volitev v trgovsko zbornico.

Če Gaberšček trdi, da so Lahi falzificirali do 700 glasovnic, mora preiskava to dokazati. Slovenci bi v trgovski zbornici itak ne imeli večine. — Dalje stoječim se vender čudno dozdeva, da je zdaj v goriški zbornici večina iz zmesi S. L. S. in laške liberalne. Krščansko-socijalni Lahi so odtisnjeni. Dozdej še ni jasno, zakaj se nista spojili obe katoliški stranki v večino.

Štajerski deželni zbor je tudi odobril začasni proračun. Zvišal je doklado na pivo od 2 na 4 K v pokritje deželnega primanjkljaja. Slovenski poslanci K. Z. v odprtem pismu svojim volilcem pojasnjujejo, da so rajši glasovali za ta davek nego da se povišajo doklade na zemljiški in obrtni davek za 15 do 20 odstotkov, ki bi zadel najbolj kmečki stan. To zadnje so nameravali zastopniki mest in trgov. Bogati pivovararji bodo gotovo lože prenašali novi davek.

Tržaški škof dr. Nagl je imenovan za pomožnega škofa dunajskega kardinala dr. Gruše, ki radi starosti 90 let ne more več voditi obširne škofije, s pravico nasledstva na dunajski stolici. Novi škof za Trst bo baje kmalo imenovan.

Glede ogrskih homatij ni dozdej poročati kaj zanesljivega. Samo to je gotovo, da je cesar naročil pl. Lukacsu, naj kot ministrski predsednik sestavi novo ministrstvo, ki bo le prehodnje, da dobi začasni proračun in narbrž vodi tudi nove volitve.

V Srbiji je bil avstrijski podanik Slovenec Alojzij Mesar obdolžen avstrijskega vohunstva. A sodišče ga je oprostilo, ker se mu ni moglo ničesar dokazati.

Belgijska nova kraljeva dvojica obišče razne vladarske dvore, najprej: Haag, Berlin, Pariz, London.

Iz Carigrada poročajo o vojaških uporih po raznih vojašnicah. Mohamedani niso zadovoljni ker smejo tudi kristjani biti vojaki. Nezadovoljnost je tem večja, ker tudi pod mladoturško vlado narašča korupcija.

V Peterburgu je umrl veliki knez Mihael.

Rusija in Crnagora sta 28. dec 1909 podpisali trgovsko in mornariško pogodbo, kar še bolj utrjuje prijateljstvo mej tema slovanskima državama.

Bolgarski car Ferdinand in srbski kralj Peter obiščeta meseca februvarija sultana v Carigradu.

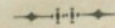
Francozki parlamentarci nameravajo obiskati rusko dumo v Peterburgu in potem obiskati še Moskvo.

Na Španskem v Barceloni se zopet pojavlja revolucijsko gibanje. — **V Atenah** je 6. t. m. pogorel srednji del kraljeve palače.

Na Kreti se je sošla zbornica, katera simpatizira z grško vlado. Angleži pošljejo 4 bojne ladije v Kanejo, da varujejo turško suvereniteto.

V Nicaragui je bil soglasno izvoljen nov predsednik republike dr. Jose Madriz, katerega je ljudstvo živahno pozdravljalo.

V Port Artur-u so Japonci postavili velik spomenik padlim vojakom. — **Kitajska deputacija** s cesarskim princem je prišla v Pulo, Reko in na Dunaj.



Zabavi in pouku.

Dvojna žrtev alkohola.

Po resnični dogodbi napisal J. Fernus.

V neki vasi na Kranjskem je živel dober, pošten in priden mladenič po imenu France. Bil je mizar. Delal je marljivo, hranil varčno. Bil je vzor tamkajšnjim fantom. Zadovoljen sicer s svojim stanom, gojil je vendar tajno željo, da bi že kmalu dosegel tisto starost, v kateri se človek imenuje polnoletnega. Močan in krepak, zal in zdrav, je France prekorail dvajseto leto. Pa vedno bolj ga je nadlegovala skrb, ko bo treba iti na vojaški nabor. Mogoče, da ga vzamejo? Težko mu bode zapustiti dom, stariše, brate in sestre in še neko drugo osebo: ah, izvoljeno deklico, brhko sosedovo Barbiko!

Že dolgo je tega, odkar je delal pri sosedu neko skrinjo, in že takrat je nehote opazil, da je Barbika zanj precej lepo in mično dekle. Bila je v najlepšem cvetu mladosti, v osemnajstem letu, že skoro razvite lične postave, rudečih lic, plavih las, velikih žarkih oči... Ni čudo tedaj, da je Francetu večkrat ušel pogled za njo, četudi od začetka skoroda proti volji. No, pozneje se je pa seveda začel bolj zanimati za mladenko, posebno ko je

videl, da je tako prijazna ž njim. In ko sta se včasih kje srečala s pogledom, ne včasih — velikokrat, tedaj se mu je zadelo, da vidi dva živa bisera na mestu krasnih njenih oči obkroženih od košatih svilnatih obrvi.

A tudi priljudna Barbika ga je kaj rada gledala, ko je čvrsto z mišičastimi rokami potiskal obličje po grčavem lesu. Morala si je priznati, da je vseskozi lep fant. Primerilo se je kadaj, da sta bila sama, tačas je radovedno pristopila k njemu ter ga vpraševala to in ono. Konečno porabi France ugodno priliko in jo vpraša pol šaljivo pol resno:

„Barbika, ali ne bi hotela postati kdaj moja žena?“

Rudečica jo oblije, ko to sliši, vendar se mu hudomušno nasmehne, rekoč:

„Zakaj pa ne?“

Od tega časa je postal France čudno zamišljen. Prej zgovoren in dovtipen, se je zdel sedaj bolj molčeč, resen, samsvoj. In ko ga je enkrat vprašal njegov tovariš, če ni morda zaljubljen, je postal rudeč kot kuhan rak . . .

Prišel je usodepoln dan nabora. Mrzel in meglen dan meseca svečana je bilo, ko so se začeli fantje zgodaj zbirati v jutru, da se skupno odpeljejo v bližnji trg, kjer se je sešla vojaška komisija. Predno so se odpeljali, je stopil naš France k sosedu. Barbika mu je pripela šopek duhtečega rožmarina za klobuk, a oče sosed nalil mu je kupico brunovca, češ, da bo fant bolj „korajžen“. Nato se je poslovil mladenič ter se pridružil drugim fantom, ki so ga vriskajoč sprejeli medse. Oddrdrali so med vriskanjem in petjem, a marsikateremu je bilo težko pri srcu: slutnja, da ga vzamejo k vojakom, je težila marsikoga . . .

Naši fantje so konečno srečno dospeli v trg. Tam je bilo že polno mladeničev iz družih vasi. Nekateri že pol pijani! Vsi pali so se skozi vrata, nad katerimi se je bliščal dvoglavni orel; in zopet drugi so se že vračali skozi ista veselih ali žalostnih obrazov. Tudi France je že prišel na vrsto, se vrnil, niso ga potrdili proti občnemu pričakovanju. To je fanta posebno vzdostilo. Zato se ni branil, ko so ga tovariši povabili na kozarec vina. Saj o taki priliki je že stara navada, da se ga malo pije. Kdor je potrjen, pije navadno od ponosa, veselja, ali pa tudi vsled jeze ali žalosti; kdor je oproščen, pa večkrat radi zadovoljnosti kakor pa sramote. Na kmetih je že tak običaj, da pijača mora biti!

Polna soba fantov je bila v gostilni „pri Podlipčanu“. Pili so ga, da je teklo od mize; peli ali bolje rečeno rjaveli, da se je vse treslo. Niti opazili niso, kako hitro gine dan. Bila je že peta ura popoldne, in mrak se je začel delati, a nobenemu še ni prišlo na misel, iti domov. Jediní France jih priganja, pa za stonj. On je sicer že davno hotel oditi, pa tovariši so ga zadrževali z izgovorom, da se skupaj popeljejo. Dolgo že so prižgali luč v sobi. A fantje so še pili in peli. Nekateri so bili že zelo razburjeni in opiti. V sobi je bil težak vzduh. Polno oblakov po tobaku dišečega dima pomešanega z vinskimi duhovi se je vlačilo sem ter tja in obteževalo dihanje.

Okoli osme ure zvečer so se vendar odpravili ter zlezli na voz. Tema je bilo kot v rogu, ko so se odpeljali. Voz je bil preobložen, da je škripal. Podnevu je padlo kaki dve pedi snega, vsled česar se je mogel voz le bolj počasi naprej pomikati. France je sedel ob kraju ves razgret in utrujen. Bilo mu je slabo, grozno vročino je čutil v glavi in le s težavo se je zdrževal pokonci na svojem sedežu. Nekaj čez pol pota domov so bili, ko voz močno zadene ob kamen pri poti. France omahne in pade v sneg kraj ceste. Nihče tega ne opazi; zato ga ni tudi nobeden pogrešil, bili so vsi previnjeni.

Nesrečni mladenič je obležal v snegu onesveščen. Mrzla sapa je brila čezenj. In Bogve, koliko časa bi še ležal tam, da ni slučajno prišel mimo sosedov hlapec z vozom in lučjo. Vračal se je iz trga, kjer je bil po opravkih. Prišedši do kraja, kjer je ležal France, zagleda ob potu nekaj črnega, zdi se mu čudno in je ves radoveden, kaj bi neki bilo. Vzame torej luč in posveti tja ter prestrašen spozna Franceta, ki je ležal tam kot mrtev. Trese ga in kliče, a ne zapazi nobenega znamenja življenja na njem. Kaj početi? Pogrne prazno vrečo na vozu, prenese onesveščenega nanj in naglo požene proti domu. (Dalje pride.)

**Sedaj je čas, da se naročite
na Dolenjske Novice!**

Iz lovske torbe starega Nimroda.

Spisal Iv. P.

(Dalje.)

V.

Resnični lastni dogodki.

m) *Kapital-srnjak*. Nemci imajo ogromno lovsko literaturo, poseben slovar lovskih izrazov in se strogo držijo svojega lovskega jezika. Dokler se tega nisem naučil, sem se neštevilnokrat nerodno izrazil in pred vso družbo starih Nimrodov osmešil. — Moj očetovski prijatelj stari knez H. Windisch-Graetz je imel mnogo posla in potrpljenja z menoj, preden me je v lovščini temeljito izučil. Kako ubogi smo Slovenci v tem oziru, pa da bi saj te izraze, ki so na raznih krajih v navadi, začeli zbirati. Nemci pravijo nenavadno velikemu, debelemu in leporogatemu srnjaku = „kapital-srnjak“. Izraz ni posebno čuden, ker tudi mi pravimo „kapital-voli“, „kapital-vino“ itd.

Torej narvečjega, kapital-srnjaka sem ustrelil 20. jun. 1898 ob polu 8. uri zvečer na čakanju. Dasi sem imel puško pri sebi, vendar nisem mislil priti do strela, hotel sem le po robéh gozda določiti, kje zverina prihaja z ležišč in skrivališč na plano polje na pašo. Tako tudi imenovani večer na drevo naslonjen čakam na primernem mestu, kedaj bo kaka zver s strme rebri prišla v nižavo. Da ima srnjak velikano tu nedaleč svoje stalno bivališče, mi je bilo znano, ker je večkrat izpred mene pobegnil v hosto. Da bi nanj streljal, ni bilo nikdar mogoče, ker je star srnjak oprezen, skušen in navihan kakor lisjak. Vselej se pravčasno umakne. Toda tisti večer jo je pa izkupil. Prišumel je po listju do mene narpoprej jež, za njim zajec, pozneje moj znanec srnjak. Počasi se prikaže iz grmovja, glavo pri tleh, vohajoč kod so hodile srne, — bila je še doba spolnega združevanja — in se približa na 30 korakov do mene. V trenutku je bila puška pri licu, petelinček sprožen in srnjak na tleh. Sam sebi nisem verjel, da sem s tako lahkoto velikansko zver v pest dobil, starega očaka srnjaka-osmaka. Bil je bolj podoben jelenu kot srnjaku. Osmak, to je srnjak z razločno osmimi odrastki na rogovju, je zelo redka prikazen. Ta srnjak pa je imel popolnoma razvito osmorico. Rogovje je tehtalo 330 gr., 27 cm. dolgo, na Dunaju cenjeno 40 K. Knezov brat mi je rekel: „G. župnik, knez Hugon ima v kadilni sobi na stotine in stotine rogov, vse stene so ž njimi pokrite, a takega ni vmes. Med tisoči bi se komaj tak dobil.“

n) *Kuna za srno*. Dne 27. dec. 1894 smo imeli večji lov na srnjak na „Mesarjevem klancu“ nad vasjo Grčarjevec. Knez s princji je stal na levem polukrogu lovišča, drugi lovci na desnem krilu. Ker so bili psi spuščeni proti glavni knežji črti, smo bili drugi lovci postavljeni bolj za odvracanje kot za streljanje. Debel sneg je pokrival gozd. Ko prisopiham do svojega stojišča in svoje reči uredim, zapazim 60 korakov pod menoj, da neka črna, drobna, spodaj rmeno-dlakasta živalca skače po snegu. Ker se lov ni bil še pričel, so bržkone lovci stopajoč do svojih prostorov živalco prepodili. Dasiravno je bilo daleč in puška s patronami za srne nabita, pritisnem puško k glavi ter čakam, se bo li omenjena živalca še kje pokazala. Da, tu je zopet, ravno na robu skale jo ugledam. Puška zagrmi in živalca zgine. Najdem jo pod skalo mrtvo — veliko lepo kuno-zlatico. Lovec pod menoj, gozdni nadzornik Reismüller pride čestitat rekoč: „Pasjo srečo imate, knez bi dal tri srnjake za kuno. Enkrat samkrat v življenju je ustrelil kuno na drevesu, pa še tista je šele po mnogih streljih padla izmed vej na tla.“ Ponosen sem bil na redek plen na srnjem lovu in želel še večkrat kuno za srno uloviti. Ko smo se šli pri ognju k zajutru in so nosači ubite srne pravilno razložili, sem jaz svojo kuno potegnul iz žepa in čez ondi ležeč hlod obesil. Tudi knez je čestital z besedami: „Kuna je pravzaprav biser današnjega plena.“ Prvič in zadnjič se vam je ta slučaj primeril.

o) *Znamenit strel*. Na velikih lovih se pripetijo, da nekateri s posebno srečo obdarovani lovec z enim strelom po več živali ustrelijo, zlasti na lovu na srne. Tako tudi meni lovski zapiski povejo, da sem naredil nekoliko uspešnih „dvostrelcov“. Na „Planinskem vrhu“ so priletele k meni dve veliki srni. Po prvem strelu se je v ognju zgrudila prva, po drugem nje tovaršica. Vsak lovec je takih dvostrelcov izredno vesel, a redki so. V oddelku „dogodki drugih lovcev“ bodo prišli še redkejši slučajji na vrsto: tri živali z enim strelom, srnjak, srna in mladiček. Na lovu se pač res vse primeri.

p) *Srnjak gre na božjo pot*. Je li to mogoče? Kdo je kaj takega slišal? Lovska bajka — nič drugega. In vendar je prava, gola istina, verjemite. Imel sem doma vzgojenega srnjaka, ki

smo mu dali ime „Smuk“. Pastirček, ki je na pašniku „gosti log“ krave pasel, ga je zvečer prinesel v naročju domov. Hodil je za „blagom“, kakor Notranjec in Belokranjec imenujeta govejo živino, po pašniku, kar ti izpod košatega grma smukne velika stara srna. Pastirček pogleda za pobeglo srno, potem pod grm in v svoje začudenje zapazi na tleh mlado, ravnokar poleženo, še mokro srnčce. Vzame ga na roke, od vseh strani ogleduje, zlasti krasne pike in svetle, tolarčkom podobne lise po hrbtu, in sklep je v hipu storjen, da bo mlado živalco s seboj vzela. Jaz lovske tatvine nisem bil vesel ter sem pastirčku ukazal, lepo stvarco takoj nazaj zanesti in pod ravno tisti grm položiti. Dejal sem: „Saj pamet imejte, kako moremo mi to rahlo zverinčce, ki je šele par ur na svetu, na noge spraviti in vzgajiti. Pomislite, kako bo starka pogrešala in iskala mlado bitje in kako bo to zdihovalo po materi. Kar nazaj!“ Toda naletel sem na resen odpor. G. kaplan in vsa družina se je zato zavzela, da krasni srnjaček, ki je dobil ime „Smuk“ s spremembami „Smuki“, „Muk“, „Mukelj“ itd., ostane pri hiši. Res smo ga spravili kvišku in imeli poldrugo leto doma v veliko zabavo in kratkočasje. Prva hrana mu je bilo mleko izpod krave. „Cuclja“ ni maral, rad pa se je privadil iz skledice srebati mleko. Pozneje mu je ugajala sploh vsa domača družinska hrana, ves mrtev je bil pa na testo, kedar se je kruh pekel, na mandeljne, sladkor in enake oblikke. Na vrt ga seveda nismo smeli spustiti, ker bi bil v nekoliko dneh vse opustošil, zakaj žival nima toliko uma, da bi se napasla na enem mestu do sitega, temuč vse gredice vrta in vse lehe na njivi pregazi ter šavsne enkrat na desno enkrat na levo po sočnati zelenjavi, nazadnje se pa v sredi uleže k počitku in prebavi.

„Smuk“ se je tako lepo dvigal, da je kmalu dobil prve rožičke-špičke. Po hiši je hodil kakor vsi drugi domači z ene shrambe v drugo, gori in doli po stopnjicah. Nikogar se ni bal, bodi tujec ali domačin. Da — ko je bila nekoč večja družba odličnih gostov pri obedu, je tudi Smuk modro primahal v prvo nadstropje, gospode pozdravit ter jemal iz njih rok sladkor in druge darove. Vsakdo se je čudil, kako se more plašna divja zver tako udomačiti. Nikomur ni žalega storil, samo za šolarji, ki so ga hodili dražit, se je včasih zaletel in jih malo z rožički podrezal.

Narlepše pa je to. Imel sem tačas dva lovska psa „majorčka“ in „belinčka“. Smuk se jima je v kratkem privadil in rodilo se je mej njimi tako pristrčno prijateljstvo, da niso mogli biti drug brez drugega. Skupaj so jedli, skupaj so — obližujoč se — ležali in spali, skupaj z menoj na sprehod hodili.

Nekega dne jaham na božjo pot „Planinska gora“, eno uro daleč po strmi poti opravil v romarski cerkvi BMD. službeno opravilo. Služkinja gre z menoj in ž njo lovska psa s Smukom. Bil je Smukov prvi izlet tako daleč od doma, pa še po gozdu. Radovedno in poželjivo se je sicer oziral po zeleni prirodi, morda mu je tudi srce pri tem hitreje utripalo, a svoje družbe ni zapustil. Ko sem se jaz v cerkvi mudil, sta psa zunaj ležala, srnjak pa je smukal sladko travico. Vsakdo je strmeč gledal ne navadni, skoraj da smešni prizor.

Smuk je drugo leto starosti nastavljal nove odrastke na rožičkih ter postal gladek in debel, da je bilo veselje. Celó grajska knežja rodbina ga je prišla gledat in gladit. Pomlad je prišla v deželo, prvo zelenje je pognalo po njivah in travnikih, Smuka se je lotil dolgčas in začel je uhajati na polje uživati sočnato travico prebujene prirode. Nič se nismo bali zanj, da bi ga utegnili prostost omamiti ter v okrilje bližnjega gozda izvabiti. Ko se je na polju preskakal in travice naužil, se je redno vsak dan vračal domov. Tudi če sem ga šel iskat, je takoj s kreguljčkom, privezanim krog vratu, k meni pribrenkljal. Toda končno je Smuk vendarle izostal, tri dni ga ni bilo na pregled. V strahu grem na njive, kjer se je navadno pasel, kličem „Smuk“, „Smuk“, in res ga priklidem, toda kaj vidim. Po treh nogah se priluča do mene, četrta mu binglja ob životu. Preiskava je dognala, da je obstreljen in ena zadnja noga čisto odbita. Kateri hudobnež se je nad nedolžno živalco znošil, nisem nikdar izvedel. Grajski brekir Slejko je vzela „Smuka“ v grad in ga je skušal izlečiti. Ker je bilo pa to brezuspešno ter je srnjaček od dne do dne hušjal, ga je usmrtil ter ostanke mesa porabil za lov na sove. To je zgodovina, življenje in smrt našega ljubkega „Smuka“. Le rožički so ostali za spomin. —

Dopisi.

Kandija. Božičnica v naši moški bólnici se je letos, kakor je bilo po pravici pričakovati, nad vse sijajno ter v splošno zadovoljnost vnanjega in domačega občinstva obnesla. V veliki bolniški dvorani je v kotu stalo ogromno, do stropa segajoče, bajno okrašeno in električno razsvetljeno „božično drevo“, dar graške vélike bólnice. Okoli njega so bili naloženi kupi vsakovrstnih, deloma brezplačno donešenih, deloma kupljenih daril, n. pr. razni oblačilni predmeti, sadje in sladkarije, rožni venci in mašne knjižice, pipe in smodke, otroške igrače itd. — Ob določeni uri pevski zbor usmiljenih bratov ob zvokih milodonečega harmonija, ki ga je duh. svetnik Iv. P. bolnici daroval, pod vodstvom mladega, nadarjenega glasbenika Bučarja zapoje starokrasno božično pesmico „Sveta noč, blažena noč“, zdaj stopi k altarju bolniški oskrbnik g. duh. svetnik Šalehar in navdušeno razlaga pomen nocojšnjega znamenitega večera. Tri drevesa so za vesoljno človeštvo imenitna: ono v raju, ki nas spominja greha prvih staršev in njega posledic. — dalje drevo križa na Kalvariji, kjer je bil greh uničen in člov. rod odrešen — pa božično drevo, obloženo s sadovi, vzvelimi na lesu sv. križa. Luči na božičnem drevesu pomenijo sv. vero, darovi milosti in dobrote, ki izvirajo izpod križa Zveličarjevega.

Božičen večer obhajamo. Vse, kar giblje, gleda in časti nebeško dete, ki je iz ljubezni danes v najrevniših okolnostih prišlo na svet. Jasli so prvi zgled uboštva in siromaščine. Pastirji prihajajo na angeljevo povelje dete molit in obdarit. V spomin na to se še dandanes na sveti večer pod božično smrečico obdarujejo otroci in siromaki. Žarki božje dobrotljivosti padajo na zemljo, ljubezen ni še izumrla, nocojšnji večer se razodeva v nešteti dokazih.

Končno govornik zahvaljuje vse, ki so pripomogli k sijaju božičnice: dobrotnike za obilne prispevke, plemenite dame za pripomoč, zdravniško osebje, ki za pičlo odškodnino toliko deluje, pevce in godce, g. priorja in usmiljene brate za večdnevni trud, med katerimi se je posebno zavzel za krasni izid br. Viktor. Ne pozabi tudi bolnike opozoriti, naj svojo hvaležnost za nenavadno bogato obdarovanje skazujejo z molitvijo in vdanim prenašanjem križa bolezní.

Po odpetih drugih božičnih pesmih se je pričela delitev. Godba je vmes svirala vesele komade. Hiša žalosti in zdihovanja je to noč postala dom ganljivega radovanja. O blažena vera katoliška, ki nam v svojih praznikih nudiš toliko pristrčnega veselja, budiš svete spomine in srca dvigaš kvišku k našemu zadnjemu cilju.

Kandija. (Cerkvenega blagoslova ne kaže odklanjati.) V bólnici usmiljenih bratov je vsako leto navada, da na predvečer praznika sv. treh Kraljev bratje s svojim duhovnikom v cerkveni obleki obidejo vse sobe in shrambe zavoda, zapišejo na vrata začetne črke kraljevih imen z letnico, pokropijo in pokadijo dotični prostor, duhovnik pa odmoli predpisano blagoslovno molitev. Ko so šli lani po cesti tudi hlevne prostore blagoslovit, je zlovoljna kmetica nad njimi zabevskala: „K nam vas ni treba, ker nimamo hudiča, da bi ga bilo treba odganjati“, bratje pa sploh niso bili namenjeni, ponujati blagoslova po drugih hišah, samo v Šukljjetov gosposki dom na „Kamnu“ so šli. Letos jih je pa kmetica prosila, naj se mimogrede še pri nji oglasijo in prav vse hišne oddelke blagoslovijo. Pristavila je: „Lani sem vas — ne zamerite — odklonila, ostali smo brez blagoslova, a tri živali so nam poginile. Lepo vas prosim blagoslova sv. treh Kraljev.“ Usmiljeni bratje so drage volje želji ustregli natihoma radujoč se spreobrnjenja svoje sosede. Tudi drugi sosed pride in povabi blagoslov delečo trojico bratov, naj tudi njegova poslopja blagoslovijo. —

Smihel. Ob novem letu smo izvedeli žalostno vest, da je oče našega č. g. kapelana Valentina, g. Tomaž Tomc, trgovec, posestnik, cerkveni ključar, v starosti 74 let prominol na svojem domu v Moravčah na Gorenjskem. Blagemu možu večni mir, gospodu kaplanu pa iskreno sozaje.

Iz Smarjete. Tu imamo zdaj tak zvonik, da mu ni jednakega daleč naokrog. G. inženir je zidanega izvrgel; morali smo ga podreti. Kaj storimo? Kar spretnega tesarskega mojstra g. Grandliča iz Mirne peči smo dobili, pa nam je napravil novega — lesenega. Nizek je, pa zvonovi se fejš slišijo po fari; bolj se slišijo kot prej! No pa naj nihče ne misli, da bomo zmeraj imeli tak zvonik! Smo se že zmenili s stavbenikom Spacapan in Stepančič, da nam bota drugega postavila, ki bo 14 metrov višji od „rajnkega“. Precej pomladi bodo začeli zidati. Mi jim

zdej pridno pripravljamo, da bodo imeli kaj v roke vzeti, ko bodo prišli. Vse bi bilo prav lahko in lepo; kronc, teh šmentanih kronc nam premalo hodi. Morda je kdo izmed cenjenih bravev tako mehkega srca, da bi se nas malo usmilil? Prosimo! Kdor nam hoče pomagati, naj svojo svotico pošlje kar na naš župni urad. Več če bo, boljše bo!

Valtavas. Minulo nedeljo, t. j. 2. t. m. priredilo je katol. slov. izobraževalno društvo dve narodni igri. Vstopnic se je prodalo čez 150. Občinstvo je s tem pokazalo, da je zelo vneto za društvo. Ker je č. g. župnik, predsednik društva bolan, je navzoče občinstvo v jedernatih besedah pozdravil g. Jožef Dular, deželni poslanec. — Vdeležili so se tudi celo iz Novega mesta in s tem pokazali, da radi mlada društva podpirajo. Igre so povsem kot prvič prav dobro izpadle in se je splošno od občinstva izrekla popolna zadovoljnost in pohvala igralcem. — Po igrah se je razvila neprisljuna živahna zabava. — V kratkem priredi Marijina družba igro „Lurška pastarica“ in pozneje katol. slov. izobraž. društvo pa lepo igro „Divji lovec“, katere predstave že željno pričakujemo.

Iz Sent Jerneja. Kar začudil sem se, da ne bodo Dol. Novice več kot tednik izhajale. Ako smo Dolenjci tako mlačni, da jih gmotno v denarju ne moremo in nočemo podpirati in naročevati, naj bi vsaj trikrat na mesec izhajale to je: prvega, desetega in dvajsetega. Dober časnik je kakor zvezda vodnica, ki hodi pred narodom in mu kaže pot. [Dost. uredn.: Iz zadnje objave ste razvideli, da je samo od naročnikov odvisno, če hočejo imeti tednik. Mi smo storili svoje; oglasite se novi naročniki, pa Vam ustrezemo.] Nedavno smo bili trije organisti vsled opravkov v Kostanjevici. Ker nam je čas pripušal, šli smo v Sv. Križ pri Kost. pogledat cerkev in poizkusit nove orglje. Cerkev je krasna stavba, ki vstopivšega prijetno iznenadi. Notranja oprava, razun križevega pota, je od tiroških mojstrov ter lično izpeljana. Orglje so delo mojstra Mayer ja in Comp. iz Feldkirchna na Predarliskem. Delo je izborno, veselje je na take orglje igrati, še lepše poslušati, ako jih ima mojster v rokah, da mu o pravem času zagrme.

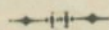
Vsa čast in hvala gre tako skrbnemu č. g. župniku Pavlič-u Dam., ki je vse tako primerno izvršil! Tudi za Šent Jernej dela ta mojster orglje, ki bodo o Binkoštih že pele. —

Pograjati nam je neke pobaline, ki so v četrtek 30. 12. 09 domov gredle od tamburaških vaj dečke pretepevali, jih s kamnjem nabijali, pestili in tako zelo poškodovali do krvi, da se bo treba zagovarjati pred sodnijo. — Naj bi vendar enkrat prenehalo to grdo sovraštvo med liberalci in klerikalci, vsaj smo vsi katoliški ljudje, in se ne spodobi tako surovo postopati proti nedolžnim mladeničem. —

Še nekaj za predpust. Nekdo je sedem žensk in enega moškega usmrtil, pa ga gosposka še ni, in ne more kaznovati, kdo je to? —

Da si ne bo kedo preveč glave belil, bom pa sam povedal, kako je bilo. Na Marofu v Šent Jernejski župniji ima neki gospod hlev, v katerem so kokoši, race in sploh perutnina. Vrata so bila odprta, priplazil se je lisjak ter je 7 kokoši in enega racmana zadavil. Slišal je to klanje hlapec, hitro zatvoril vrata ter pastirja poklical, da je šel v hlev gledat tega morilca. Ko pastirja noter spusti, zapre zopet vrata za njim. Pastir pa zgrabi lisjaka za rep in ob enem za zadnjo nogo, vleče vun v živinski hlev. Tu ga s hlapcem z gnojnimi vilami k tlom čez sredo pritisneta in po glavi mahata tako dolgo, da je poginil. Kožo so napihnil, da bo za spomin, da je 7 žensk in enega moškega usmrtil.

Iz Belokranjskega se nam poroča: Vrhovskega župnika Kramariča, ki je v noči med 1. in 2. decembrom izginil v naraslih valovih kalne Kolpe, sta 27. decembra našla dva dečka, ki sta ribe lovila, pri zuničih. Pokojnika so prepejali v mrtvašnico na Preloki. Pogreb se je vršil 30. decembra na preloškem pokopališču. Na utopljenem župniku se ni našlo telovnika, v katerem je nosil zlato uro in denar. Sumi se, da je bil župnik napaden in oropan. Na sencu je imel razsekano kožo narbrž s kakim bičem, iz česar se sklepa, da je bil z udarcem omamljen in potem v kalno Kolpo vržen.



Domače novice.

Zanimiv sestanek. Dne 28. dec. so se zbrali v prošnji vsi še živeči gg. vikarji, ki so službovali pri sedanjem mil. g. proštu dr. Seb. Elbertu. Bili so gg.: profesor Fr. Sal. Watzl, mestni kapelan Ign. Zaplotnik, prefekt Tomaž Klinar in sedanji

vikar Jos. Gnidovec. Eden izmed bivših vikarjev dr. Mat. Prelesnik je že umrl. Zanj pa je opravil g. prof. Fr. Watzl sv. mašo v kapiteljski cerkvi, ki so ji ostali trije drugi vikarji prisostvovali. — Lep dokaz vzajemnega pastirovanja in duhovske ljubavi.

Shod sodal. Ss. Cordis Jesu za novomeško dekanijo bo dne 19. t. m. v prošnji.

Serajevski gospod nadškof dr. Stadler, ki je imel iti v važni zadevi na Dunaj, je nevarno obolel; kakor je znano, je že tudi obiskal naše mesto kot vseučiliški profesor in kasneje kot nadškof.

Osebnosti. Stalni pokoj je dovoljen č. g. Antonu More, župniku v Bukovšici; za župnega upravitelju ravnotam je imenovan č. g. Albin Ilovski. — Nemški viteški red je imenoval za župna vikarja č. g. PP. Stanislava Dostal v Semiču in Rajmunda Kubinek v Črnomlju. — Za dekana semiške dekanije je imenovan preč. g. prošt metliški Fr. Dovgan. — Č. g. Alojzij Jerič, kaplan v Starem trgu pri Kočevju, je imenovan za soupravitelja župnije Vrh pri Vinici.

Poroki. Poročil se je g. Avg. Küssel ml., kleparski mojster v Črnomlju, z gspdč. Josipino Plevnik, sotrudnico tvrčke Urb. Horvat v Novem mestu. Marijina kongregacija jej je zapela ginljivo slovo. — G. inženir kemije Andrej Groschel iz Ljubljane se je poročil z gđc. Tinco Končino, hčerko po celem Dolenjskem znanega veletržca g. Ivana Končine iz Gorenjevasipri Zatičini. Bog daj srečo!

V novomeški župniji jih je bilo v pretečenem letu rojenih 56, umrlo jih je 75, poročenih je bilo 10 parov.

Posvetovanje. Društvo rokodelskih mojstrov in društvo katoliških rokodelskih pomočnikov priredita v nedeljo 16. januarja ob 2. uri dopoldne v rokodelski dvorani posvetovanje glede nadaljnega skupnega delovanja. Vljudno se vabijo k temu posvetovanju ne samo udje obeh društev, ampak tudi drugi obrtniki, kateri se sploh zanimajo za zdrav razvoj in napredek rokodelskega stanu.

Zadnje imenovanje višjih sodnijskih svétnikov v področju graškega nadsodišča je vzbudilo veliko nevoljo med sodnimi svétniki v Novem mestu. Popolnoma opravičeno! Nemška pest!

Prostov. gasilno društvo v Novem mestu priredi dne 1. februarja 1910 v prostorih „Narodnega doma“ predpustno veselico. Poleg običajnih lepih dobikov odlikovala se bode ta veselica še z izborno godbo na lok — svirala bode pri veselici godba c. in kr. pešpolka št. 53 iz Zagreba. Kakor so bile vse dosedanje veselice prost. gasilnega društva zelo lepe in zabavne, ravno tako bode tudi gotovo ta izborna vspela. Opozarja se torej slavno občinstvo na to veselico.

Marijina družba v Šmihelu pri Novem mestu priredi dne 16. jan. v nedeljo popoldne po litanijah ob 3. uri v novi dvorani predstavo. — Vzpored: 1.) Venček triglasnih narodnih pesmi; A. Kosi. 2.) Večna mladost in večna lepota; igrokaz v treh dejanjih. 3.) Strahovi; šaloigra. Vstopnina: sedeži I. vrste po 1 K, II. vrste po 60 h, stojšča po 30 h. Vstopnice se dobivajo v nedeljo pred igro v prodajalni v Šmihelu in zvečer pri blagajni. K obilni udeležbi vljudno vabi predstojništvo.

Zabavni večer, katerega je priredila dekliška Marijanska kongregacija v Novem mestu 1. in 2. t. m. v prostorih Rokodelskega doma, je izpadel prav dobro. Občinstvo iz mesta in tudi iz okolice se je odzvalo v velikem številu vabilu in s tem pokazalo svojo naklonjenost in ljubezen do naše Marijanske kongregacije. So pa tudi pevke in igralke res dobro izvršile svojo nalogo in s svojim nastopom zadovoljile zbrano občinstvo. Vse točke vsporeda so se izvajale dobro in precizno. Vsa čast torej vrlim članicam kongregacije, ki so se z veseljem trudile za dober uspeh teh dveh zabavnih večerov. Ne smemo pa pozabiti č. g. Fr. Sal. Watzel, profesorja v Kočevju, ki je bil prej dolgo let vikar v Novem mestu, ustanovil tukajšno Marijansko kongregacijo in se še sedaj zanima zanjo in za njen razvoj. In tudi za to prireditev kongregacije se je zelo zanimal, in zato žrtvoval veliko časa. Za plačilo naj mu bo zavest, da si je s tem pridobil ljubezen kongregacije.

V Ljubljani je starega leta dan umrl dr. Karol vitez Bleiweiss-Trsteniški, sin „očeta Slovencev“ dr. Janeza Bleiweissa. Veliko je deloval pri raznih narodnih društvih. — Dne 8. jan. pa je umrl prelat Jos. Smrekar, prorektor bogoslovja, eden najučenejših duhovnov naše škofije.

Umrl je na Studencu pri Ljubljani bivši protokolist tukajšnega c. kr. okrajnega glavarstva, g. Oswald. Zadnji čas se mu je duh omračil.

Požar. Ko so se ljudje vračali od polnočnice, so zapazili ogenj v Žabjivasi. Pogorela je hiša Golobovih mladoletnih otrok. Baje so zažgali otroci.

Božičnica v cesarice Elizabete javnej bolnici v Novem mestu se je vršila na zelo sijajen način. Točno ob 5. uri zvečer so se pred krasno okinčanim drevesom zbrale cenjene dame, katere so požrtvovalno nabirale za ta večer darove, dalje zastopniki zdravstvenega okrožja, g. priyor in brat Siegfried iz moške bolnice, gg. zdravniki s soprogami in uradništvo bolnice, slednjič vsa služinčad zavoda. Po lepem petju božičnih napevov je goste pozdravila neka deklica, oblečena v angelja, nakar je mil. g. prošt dr. Elbert v svojem govoru očrtal pomen božičnega drevesca in svetega večera. Po tem pomenljivem govoru se je g. primarij dr. Defranceschi mil. g. proštu zahvalil za vse dobrote, katere je imenovani gospod izkazal zavodu in ga prosil, naj tudi zanaprej tako krepko in uspešno za korist zavoda deluje. Ena izmed bolnic se je nato v imenu le-teh vsem dobrotnikom zahvalila, nakar so č. sestre zopet zapele par božičnic. Cenjene dame so potem razdelile med bolnice in služinčad zavoda darila, za katere so jim obdarovanke iz srca hvaležne. — Imena dobrotnikov, kateri so pripomogli bodisi z denarjem bodisi s pecivom ali pa darili temu sijajnemu uspehu slavnosti, so sledeča: Darovali so p. n. gg. po 10 K: Gerdešič in Opitz; po 6 K: Dolinšek, dr. Slanc, Polaj; po 5 K: pl. Pöll, dr. Strašek, Seidl, Ogoreutz, Pintar, Wokač, dr. Kavčič, dr. Ahazhizh; po 4 K: Gandini, Znanc, dr. Vavpotič, Vojska, Germ, Možina, Bergmann, Brežnik; po 3 K: Rawitzky, Bizjak, Smola, Rozina-Skaberne, Agnič, Paučič, Koklič, Kogler, Meršol; po 2 K: Valka, Tomandl, Košak, Možina, Poula, Jeglič, Ferlič, Auman, Heinrich, Dovjak, Kozina, Volčič, Ogrin, Vidic, Rosina, Stopar, Bučar, Mehora, Mramor, Krek, Grm, Rechbach, Skale, Zdolšek, Skerlj, Stockhammer, Lapajne, Hrašovec, Windischer, Košiček, Appe, Majntinger, Barle, Tomc, Urbas, Zorc, Povše, Virant, Starič, Rohman; po 1 K: Mole, Avsenik, Kobe, Ženko, Mervar, Pleskovič, Majcen, Mežnaršič, Spendal, Ahačič, Sidon, Ferlič, Lagger, Kunc, Campa, Aschmann, Luser, Madlsberger, Jarc 1 K 20 v, Rizolli, Foršek; po 40 vin.: Kos, Bergant, Gorupič, Jarm, Murn, Gregorič, Berlec, Kušljan 60 vin. — Darovi, kateri so še dospeli, so sledeči: gg. Karol Barborič več ducatov nogoyic; gdč. Mimi Barborič več zimskih kril in oblekic za otroke; dr. Žitek, dr. Schegula in Kastelic peciva za razdelitev med bolnice, Fr. Murn več kg. medu, Fr. Kenda 1 lepo svetilko za sestre, Oblak in Picek peciva, vrhutega je dala prva pri njej kupljene okraske za drevo po znižani ceni; mag. pharm. Bergmann 20 K mesto koledarjev, Ferlič 4 vreče repe, župnik Nemanič jabolok, ravnatelj Rohman jabolok, Jak. Paučič 100 kg fine moke, L. Kopač 1 zajca, župnika Šmidovnik in Podboj jabolok in krompirja, Horvat knjige, podobice itd., Wutscher Št. Jernej večjo množino vermuta, Witschl Sreberniče suhega sadja, zdravstveno okrožje Trebnje 100 K in prva dol. posojilnica v Metliki 200 K. — Vsem blagim dobrotnikom pristrčna hvala. Ako se je izpustilo ime kakega dobrotnika, naj blagohotno odpusti, ker je oskrbništvu bolnice v tem času preobloženo z delom.

V kapiteljski cerkvi se vidijo lične jaslice. Posebno mladina jih rada ogleduje.

Trojni božični prazniki do sv. 3 Kraljev so bili izredno lepi, nekateri dnevi ob žarkem solncu topli, ob solnčnem zahodu smo občudovali več dni krasno večerno zarjo v najživejših bojah.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu decembru 1909 je 279 strank vložilo 94.803 K 67 h; 207 strank vzdignilo 50.037 K 48 h, torej več vložilo 44.766 K 19 h; 4 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 5500 K; 334 menic se je eskomptovalo za 105.505 K. Stanje vlog 3.577.441 K 54 h. Denarni promet 433.537 K 88 h. Vseh strank bilo je 1296.

Zvišanje tiskarskih del. Državna zveza avstrijskih tiskaren naznanja, da se od 1. januarja 1910 radi plačilnih zvišanj cene vsek tiskarskih del zvišajo za 8%.

Novi čas — se zove list, ki je začel izhajati v Gorici kot tednik za 4 K, za manj premožne 3 K. To je že tretji časnik, ki ga je S. L. S. ustanovila za slovenske rojake na Goriškem, katerih pa je manj po številu kot nas Dolenjcev. Ali nismo mi premalo zavedni in požrtvovalni za svoj edini list?! In štajerski bratje imajo tudi tri glasila S. L. S.

Gospodarske drobtine.

— **Državne podpore za živinorejo.** Pet milijonov kron se ima porabiti na leto za povzdigo naše živinoreje. Kakor pišejo, se bo teh pet milijonov razdelilo na posamezne dežele po številu glav goveje živine, ki se redijo v posameznih kronovinah.

Po tej razdelitvi odpade na Kranjsko 133.000 K, na druge dežele pa in sicer na Štajersko 378.000 K, na Koroško 135.000 K, na Goriško in Gradiščansko 40.000 K, na Istro 31.000 K, na Trst z okolico 2500 K, na Dalmacijo 57.000 K na Tirolsko 223.000 K, na Nižje-Avstrijsko 319.000 K, Gor. Avstrijsko 309.000 K, na Češko 1.187.000 K, na Moravsko 415.000 in na Galicijo 1.429.000 K. Želeti bi bilo, da bi se pri tej razdelitvi ozirali tudi na to, koliko se je že dosedaj storilo v eni in drugi deželi za živinorejo in na kaki stopinji napredka se nahaja.

— **Naročilo na cepljenke** sprejema tudi letos kmetijska podružnica v Novem mestu. Tudi v tem oziru opozarjamo naše gospodarje, da se o pravem času zglase in da si že sedaj pripravijo potrebni načrt za spomladno saditev. Sajenje dobrih cepljenk se za nove nasade bolj priporoča kakor sajenje divjakov. Res so cepljenke dražje, zato pa dobiš enakomeren nasad in čisti nasad takih vrst, ki jih želiš v vinogradu. Vsak boljši vinogradnik nasaja vinograd s cepljenkami. To je najboljši dokaz, da so cepljenke za nove nasade več vredne kakor divjaki.

— **Saditev sadnega drevja.** Naše dohodke je pomnoževati tudi s sadjarstvom, ki dobiva čim dalje več pomena za našo deželo. Sadimo dobre sorte jabolok in delajmo jame dosti narazen. Če napraviš sadni vrt iz jablan, napravi jame po 10 do 12 metrov narazen. To je za odraslo drevje najboljša razdalja.

— **Precepljevanje sadnega drevja.** Slaba jabolka treba precepiti z boljšimi vrstami. Potrebne cepiče je treba dobiti od sosedov ali pa na kmetijski šoli. Za precepljevanje določena drevesa se lahko že sedaj skrajšajo. To se celo priporoča, ker uči izkušnja, da tako drevje bolj in močnejše odganja spomladi in da tudi cepiči bolj odženo.

— **Kmetijski tečaji na Dolenjskem.** Deželni odbor priredi tekom letošnje zime sledeče tečaje na Dolenjskem: od 16. do 18. januarja v Šmartnem pri Litiji, od 30. januarja do 1. feb. v Metliki in v Črnomlju, od 20. do 22. feb. v Št. Jerneju, od 6. do 8. marca v Št. Vidu pri Žatičini, od 13. do 15. marca v Radečah. Na teh tečajih se bo poučevalo o raznih strokah kmetijstva in o kmetijskem združništvu in bo trajal poduk vsak dan od 9. do 12. dopoldne in od 2. do 5. popoldne. V zvezi s poukom bodo praktične demonstracije v hlevih, na vrtu, v kleti itd. Poučevali bodo: kletarski nadzornik Gombač, tajnik Kralj, mlekarški in živinorejski nadzornik Legvart, živinovozdravniški nadzornik Pavlin, profesor Pengov, ces. svetnik Pirc, združni komisar dr. Pogačnik, ravnatelj Rohman, vinarski nadzornik Skalicky in strokovni učitelj Zdolšek. Podrobni program tem predavanjem prinesemo prihodnjič. Gospodarji in gospodinje pa naj ne zamude prilike in naj se z vsem potrebnim zanimanjem udeležujejo teh tečajev!

— **Naročila za modro galico.** Za novomeški okraj bo preskrbela potrebno galico novomeška kmetijska podružnica kakor v zadnjih letih. Vinogradniki iz novomeškega okraja naj jo naroče pri svojih županstvih in naj jo tam primerno zaarajo. Kmetijska podružnica bo sprejemala naročila le na cele vreče po 50 kg. Zato naj se vinogradniki primerno združujejo in naj galico le v celih vrečah naroče kakor pretečena leta.

— **Županstva v novomeškem okraju** prosimo, da posredujejo tudi letos nakup modre galice, da razglase skupni nakup po svojih občinah in da sprejemajo došla naročila, ki jih morajo gospodarji zaarati kakor zadnja leta. Naročila naj se izkažejo na posebni nabiralni poli, na kateri bodi razvidno ime in bivališče naročnika, množina naročene galice in vplačana ara. Zlasti se obračamo na županstva občin Smihel-Stopiče, Prečna, Šempeter, Bela cerkev, Brusnice, Orehovica in Toplice, ki so tudi dosedaj naročala galico za svoje občane, in jih prosimo, da dopošljejo kmetijski podružnici saj do 15. februarja nabiralne pole za skupno naročilo. Ara za 50 kg galice naj znaša 10 K.

— **50.000 cepljenih trt** bo oddala spomladi kmetijska podružnica v Novem mestu. Cepljenke so sledečih vrst: španjol, laški rizling, silvanec, veltlinec, kraljevina, portugalka in žamestata črnina. Cena za 100 cepljenk je 20 K, pri večjem naročilu primerno manjša. Cepljenke so najboljše kakovosti, dobro zaraščene in dobro vkoreninjene. Naročila se sprejemajo že sedaj pro t plačilu primerne are. —

— **Vspehi cepljenja prasičev proti rudečici leta 1909.** V pretečenem letu se je cepilo na Kranjskem skupaj 10.351 prasičev proti rudečici. Najmanj se je cepilo na Dolenjskem vzlic temu, da je pri nas prasičja reja najbolj razširjena in da je tudi najvažnejša panoga kmetijska. Na Dolenjskem se je cepilo in sicer v novomeškem okraju 463 prasičev, v krškem okraju 136, v črnomaljskem 200, v kočevskem 582 in v litijskem 530 pra-

sivev. Dosti več se je cepilo na Gorenjskem in na Notranjskem. Na Gorenjskem se je cepilo v ljubljanskem okraju 2200 prasičev (več kakor na celem Dolenjskem), v kranjskem okraju 1201, v radovljiskem 1185 in v kamniškem okraju 1283 prasičev. Na Notranjskem pa v postonjskem okraju 1294 in v logaškem 1277 prasičev. Vsega skupaj se je pocepilo po tem takem na Dolenjskem 1911 prasičev, na Gorenjskem 5869 in na Notranjskem 2571 prasičev. To je pristna slika našega napredka! V teku prvih 5 dni po cepitvi je zbolelo 6 prasičev; 3 so ozdravili, 3 poginili. Za poginjene tri prasiče je plačala kmetijska družba 80 K podpore. Tekom prvih 6 mesecev — toliko časa traja varnostna doba — je zbolelo še 67 prasičev, od katerih je 36 ozdravelo, 6 je bilo zaklanih, 25 jih je poginilo. Izguba je znašala le 0,32%.

— **Oddaja sadnega drevja.** Kmetijska podružnica novo-meška naznanja svojim p. n. udom, da dobe iz podružnične drevnice brezplačno po 4 sadna drevesa. Čez to število jih morejo udje dobiti proti plačilu 70 h za drevo. Neudje morejo dobiti drevesa po 1 K 20 v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves. Drevje je prav lepo in močno in pocepljeno z najpripravnejšimi vrstami za Dolenjsko. Naročila se sprejemajo do 28. februarja.

— **Sadnemu drevju treba gnoja.** Po zimski dobi je dosti časa, da se tudi za sadno drevje kaj stori. Zlasti onemoglo starejše drevje treba gnojiti, da nam krepko odžene in nastavi dosti sadja. Za gnojenje se razen hlevskega gnoja tudi gnojnica, ki naj se vozi po snegu na sadne vrtove. Polivati pa kaže z gnojnico pod kapom drevja, ker je tam najbolj potreba gnojilnih snovi.

Ameriški novičar.

— **New York.** Važno za ameriške rojake, a tudi za izseljence. — Rojakom, ki nameravajo potovati v domovino, ali ki nameravajo dobiti koga svojih iz domovine, svetujemo v njih lastno korist, naj se gotovo obrnejo najprej na družbo sv. Rafaela za svet in posredovanje. Družba daje popolnoma brezplačno in drage volje vsa navodila glede izseljeniških zadev. Mi imamo zveze s splošno svetovno družbo sv. Rafaela, ki ima po vseh pristaniščih svoje zastopnike. Naš družbeni znak poznajo že v vseh mestih Evrope, koder morajo izseljenci potovati. Ako se kdo preje obrne na agente za posredovanje ali svet, predno na nas, se mi ne umešavamo radi. Mi pomagamo z veseljem samo onim, ki imajo zaupanje do nas. Potem, ko je morda že agent koga spravil v zadrego, potem zlasti radi ne pomagamo. Tu je popolnoma prosto. Mi nikogar ne silimo, da bi se na nas obrnil. Kdor se pa obrne, hočemo, da se obrne z zaupanjem. Slovenski izseljenci so deležni sadov sv. maše, ki se bere vsaki mesec v New Yorku prvo nedeljo v mesecu. Poleg tega je pa podeljen varovancem sv. Rafaela še popolni odpustek za slučaj nesreče na morju, ako bi se potopili. Zadostuje samo, da obude popolno kesanje in izgovoré pred smrtjo sv. ime Jezus, pa dobe ta odpustek.

Družba Sv. Rafaela, 135 E. 2nd Street.

— **New York.** Prekoatlanske parobrodarske družbe so napravile s prevažanjem izseljencev prav masten dobiček, kajti dospelo je meseca novembra 1909 vkup 81.527 potnikov, največ se ve v medkrovju, namreč 59.893. Mej temi je družba Avstro-Američana z 2 vožnjami iz Trsta in dalje odpravila 4363 potnikov.

— **Cherry, Ill.** Za preostale vdove in sirote v premogovniku ponesrečenih žrtev dohajajo sicer različne podpore, ali način razdelitve je vse graje vreden. Uprav s slovanskimi žrtvami se ravna po mačehovsko. — Jako previdno so torej ravnali slovenski časniki v Ameriki, ki vsi nabirajo za slovenske osirotence. Razdeljenih je dozdej že čez pol tisoč dolarjev.

Raznoterosti.

* **Statistika o poštah in svetovnem poštnem prometu.** Nemški poštni arhiv priobčuje zelo zanimivo statistiko o poštah in poštnem prometu, ki zavzema 93 področij na prostoru 75 milijonov štirjaskih kilometrov in šteje 1074 milijonov prebivalcev. Glasom teh podatkov je na svetu nad 271.000 poštnih zavodov, od katerih odpada na Severno Ameriko 63.663, na Nemčijo 49 tisoč 838, na Veliko Britanijo 23.788, na Rusijo 18.000, na Francijo 13.000 in po 9500 na Italijo in Avstro-Ogrsko. Število odposlanih pošiljatev je v predminolem letu iznašalo 40 in tretjino milijard, a skupna vrednost vrednostnih pošiljatev in de-

narja v gotovini okroglo 100 milijard mark. Poštnih uradnikov v omenjenih področjih je okolu 1,694.247.

Odveznice za novoletna in godovna voščila so še vzeli:

Nadalje so se še naslednje gospodične, gospe in gospodje za l. 1910 odvezali za novoletna in godovna voščila v korist mestnim revežem:

Ogorentz J. 4 K, B. Vojska 2 K, pl. Pöll 2 K, L. Ferlič 1 K 10 v, Ogrinc 2 K, J. Kos 1 K, J. Bergmann 2 K, trdka Krajec nasl. 1 K, U. Horvat 1 K, I. Koklič 1 K, M. Seidl 2 K, A. Kalčić 2 K, M. Mramor 2 K, A. Hočevar 1 K, L. Kopač 1 K, J. Picek 1 K, A. Žgur 1 K, dr. J. Globevnik 1 K, J. Košak 1 K, Fr. Možina 1 K, J. Ferlič 2 K, M. Durini 1 K, A. Poula 1 K, dr. Schegula 2 K, J. Matko 1 K, K. Rosmann 1 K, J. Jakše 1 K, A. Agnitsch 1 K, M. Pegan 10 K, dr. Poznik 1 K, S. Bergant 1 K, Barborič 1 K, K. Germ 4 K, Seidl F. 1 K, A. Ogrin 1 K, J. Ravnikar 1 K, I. Pintar 1 K, A. Gačnik 1 K, F. Božič 1 K, J. Košir 1 K, J. Mogolič 1 K, trdka Singer & Ko. 1 K, N. Küssel 1 K, A. Pauser 2 K, K. Oblak 1 K, A. Mežnaršič 1 K, I. Javornik 1 K, A. Pančić 1 K, F. Kenda 1 K, D. Andrianič 1 K, A. Windischer 1 K, J. Murgelj 2 K, M. Walka 2 K, dr. J. Strašar 1 K, V. Rechbach 2 K, dr. Ogrin 1 K, G. Golia 1 K, dr. E. Mühleisen 1 K, A. Vanpotič 1 K, L. Bloudek 1 K, dr. Vanpotič 1 K, O. Skale 1 K, J. Urbas 1 K, I. Pacak 1 K, L. Abram 1 K, A. Šproč 1 K, S. Meršolj 1 K, I. Lončar 1 K, Kovač-Beguš 1 K, dr. Kavčič 10 K, V. Gandini 2 K, E. Rizzoli 1 K, J. Bučar 1 K, dr. V. Ahačič 1 K, A. Kuder 1 K, B. Dolinšek 1 K, A. Jarc 1 K, dr. E. Volčič 1 K, J. Kozina 1 K, T. Vidic 1 K, Fr. Tomažin 1 K, I. Dovjak 1 K, R. Jeglič 1 K, J. Mogolič 1 K.

Loterijske številke.

GRADEC,	24. decembra	28	51	1	15	5
TRST,	31. decembra	25	79	80	23	42
GRADEC,	8. januarja	84	6	86	41	20

Dražbeni oklic.

E 566/9

5

Dne 20. januarja 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 dražba nepremičnin vl. št. 72. 611 in 677 k. o. Kandija. Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost a) vl. št. 72 = 11.861 K, b) vl. št. 611 = 8189 K, c) vl. št. 677 = 365 K 50 v. Najmanjši ponudek znaša ad a) 7907 K 33 v, ad b) 5489 K 34 v, ad c) 243 K 67 v, pod tem zneskom se ne prodaje.

Odobrene dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji, v izbi št. 5 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamjenih sodnij niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,

dne 30. novembra 1909.

(10)

Vsem svojim častitim naročnikom želim

(6)

srečno novo leto

in ob enem naznanjam, da sem preselil svojo obrt v prodajalno g. Forška na Glavnem trgu pri mostu ter se priporočam za nadaljna naročila.

Franjo Picelj, čevljar v Novem mestu.

Izjava.

(11)

Podpisana imenujem vsako besedo, ki sem jo izrekla, da je A. Zupančičova krava bolna, za neresnično.

Polje gorenje pri Toplicah.

Ana Žitnik.

Zahvala.

Povodom smrti nepozabljene soproge in matere, gospe

Marjete Arch

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za izkazano sočutje in tolažbo v britkih urah kakor tudi za časteče mnogobrojno spremstvo ob pogrebu.

Novo mesto, 22. grudnia 1909.

(1)

Rodbina Arch.

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo (7-0-1)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po



4¹/₂ 0/10



na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.



Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim p. n. gg. obiskovalcem in prijateljem ter se priporoča v nadaljno naklonjenost.

Velespoštovanjem

(3)

Ivan Svetec, brivec in vlasuljar.

Stara dobra gostilna

pri „Nacku“ na Luži

se zaradi starosti takoj odda v najem. Lahko se dobi zraven tudi zemljišče. — Natančneje ravno tam pri

(274-3-2)

Jakob Stublerju.

Slovensko podjetje!

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg št. 22 in 23.

Tiskana in tkana bombaževina

Bela in rjava kotonina

(4-12-1)

Domače in angleško sukno

Francoska svila

Modno blago iz prvih tvornic

Najboljše češko platno

Popolne opreme za neveste

Oprave za hotele in stanovanja

Največja zaloga preprog

Solidna postrežba!

Nizke cene!

Resnično!

(12-3-1)

Gustav Murn je edini svečar in lectar v Novem mestu, ki ima največjo zalogo pristnih voščenih sveč lastnega izdelka po najnižji ceni preč. duhovščini in slav. občinstvu na blagohotno razpolago, ter se istim najvljudneje priporoča za mnogobrojni obisk.

Plačuje mēd, vosek in voščine po najvišji ceni. Pismena naročila se takoj izvršujejo.

Različna istrijanska kakor tudi dolenjska

(275-2-2)

dobra vina

je vedno za dobiti po vrednih cenah. — Oddaste se tudi 2 meblovani mesečni



sobi (za samce)



s hrano ali brez hrane pri

Jos. Jacaz, Rudolfovo.

(6)

MLIN z vsemi gospodarskimi poslojji

na Primosteku, se proda ali takoj v najem odda pod ugodnimi pogoji. Zglasiti se je pri Frid. Skušek, trgovcu v Metliki.

Proda se radi preselitve jako dobro ohranjen



klavir



po ugodni ceni; več se izve pri uprav. Dol. Novic.

(2-3-1)



Deček



13 let star se želi učiti krojaštva pri mojstru, ki je lepega vedenja in katoliškega prepričanja. — Več pove Franc Kocjan, Mali Lipovec, p. Žužemberk.

(8)

Iz prostih rok se proda pri farni cerkvi v Prečni

hiša

v kateri se nahaja gostilna in žganjetoč, s pōdom, hlevom, kletjo, kozolcem doplerjom in eno njivo, hiša je pripravljena za vsako trgovino.

Cena se izve pri lastniku

(9)

Franc Dreniku v Prečni št. 26, pošta Rudolfovo.